

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

**CC m.fl. ./ riksåklagaren ang.
människohandel, mindre grovt brott m.m.**

(Hovrätten för Västra Sveriges dom den 7 november 2025 i mål B 6224-25)

Högsta domstolen har beslutat att riksåklagaren skyndsamt ska svara skriftligen på överklagandena.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och avstyrker prövningstillstånd.

Det finns enligt min uppfattning inte skäl att komplettera förundersökningen med anledning av den av AP nu åberopade bevisningen.

Bakgrund

CC och AP har båda dömts för människohandel, mindre grovt brott. Påföljden har för CC bestämts till fängelse i ett år och nio månader och för AP till fängelse i ett år och sex månader. De har också ådömts att solidariskt utge skadestånd till målsäganden med 300 000 kr jämte ränta.

Domstolarna har också beslutat att CC ska utvisas ur Sverige med förbud att återvända under 10 år samt att en från honom i beslag tagen mobiltelefon ska förverkas.

Den gärningsbeskrivning som ligger till grund för domstolarnas domar lyder enligt följande.

CC och AP har tillsammans och i samråd, genom vilseledande, transporterat [målsäganden] från Rumänien till Sverige för att därefter inhysa henne och övervaka henne på olika platser i Göteborgsområdet. Vilseledandet har bestått i att hon trodde sig komma till Sverige för att få arbete medan syftet var att hon skulle exploateras för sexuella ändamål, vilket försatte henne i en situation som innebar nödläge för henne. Det hände mellan den 14 april 2025 och den 5 maj 2025 på olika ställen i Göteborg, Göteborgs stad. Gärningen är dock sammantaget att bedömas som mindre grov.

CC och AP begick gärningen med uppsåt.

Åklagaren yrkade i andra hand ansvar för koppleri bestående i att de i vart fall främjat eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjat att [målsäganden] hade tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning.

Överklagandena till Högsta domstolen

CC yrkar i första hand att tings- och hovrättens domar ska undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten för fortsatt handläggning eller, i andra hand, att han ska dömas för koppleri istället för människohandel mindre grovt brott och att målsägandens skadeståndsyrkande ska ogillas. Han yrkar i allt fall att påföljden och skadeståndsbeloppet ska sättas ner och att beslutet om utvisning och förverkande av hans mobiltelefon ska upphävas.

CC gör gällande att det föreligger grund för prövningstillstånd av synnerliga skäl då domstolarna i strid med 30 kap. 3 § rättegångsbalken dömt honom för människohandel, mindre grovt brott, trots att målsäganden inte vilseletts om att hon skulle få ett vanligt arbete i Sverige, vilket han menar utgör grovt rättegångsfel.

Han åberopar också att målsäganden numera uppger att hon varit fullt införstådd med att hon skulle sälja sex i Sverige och således inte vilseletts beträffande detta.

CC gör också gällande att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar frågan om straffvärde vid människohandel respektive koppleri.

AP yrkar att åtalet och målsägandens skadeståndstalan ska ogillas samt att han ska befrias från att återbetala kostnaderna för försvaret och målsägandebiträdet i tings- och hovrätten samt avgiften till brottsofferfonden.

Han åberopar att målsäganden efter hovrättens dom har ändrat sina uppgifter i förhållande till honom och att hon inför Notarius Publicus i Rumänien lämnat uppgifter som innebär att han ska frikännas helt eftersom han inte varit inblandad i hennes prostitution i Sverige.

AP åberopar kopia av översättning till svenska av ett skriftligt uttalande som målsäganden ska ha lämnat inför Notarius Publicus i Bukarest (Högsta domstolens aktbilaga 5) och begär förundersökningen ska återupptas och kompletteras med nytt förhör med målsäganden med anledning av de nya uppgifter hon lämnat.

Grunderna för min inställning

För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens dom krävs prövningstillstånd. Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd

framgår av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken. Enligt första stycket 1 får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Jag vill inledningsvis framhålla att det enligt min uppfattning inte finns något prejudikatintresse i att Högsta domstolen prövar CCs överklagande. Jag avstyrker därför prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Frågan om rättegångsfel

CC har gjort gällande att domstolarna dömt honom i strid med 30 kap. 3 § rättegångsbalken, då domstolarna inte funnit att det är visat att målsäganden blivit vilseledd i fråga om att hon skulle få ett arbete i Sverige, utan endast i fråga om under vilka villkor hon skulle sälja sexuella tjänster i Sverige. Eftersom gärningsbeskrivningen inte innefattar ett påstående om att vilseledandet bestått i under vilka villkor hon skulle sälja sexuella tjänster kan han inte dömas för att ha vilselett henne beträffande detta.

Jag instämmer inte i CCs uppfattning. Domstolarna har funnit det utrett att rekvisitet *vilseledande* i bestämmelsen om människohandel (4 kap. 1 a § brottsbalken) är uppfyllt, vilket är tillräckligt för att dömas för människohandel förutsatt att övriga rekvisit enligt bestämmelsen är uppfyllda. CC är inte dömd för någon annan gärning än den som anges i åtalet. Jag avstyrker prövningstillstånd på denna grund.

Frågan om ny bevisning

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats återopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt

förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Welamson-Munck konstaterar att oriktig bevisvärdering i och för sig inte utgör resningsgrund. Det nya materialet måste alltså ha ett visst bevisvärde. Hur stort detta värde ska vara kan emellertid inte ens teoretiskt anges generellt. Det är nämligen klart, att det nya materialets värde måste sättas i relation till värdet av den tidigare förebringade bevisningen. Ju mera övertygande den tidigare bevisningen till stöd för domen ter sig, desto större krav måste ställas på det nya materialet för att resning ska komma i fråga. Principiellt är det relevanta vid prövning av en resningsfråga inte hur resningsinstansen själv skulle vilja avgöra målet utan hur den domstol som avgjort det skulle ha dömt om den haft tillgång till det nya materialet. Praktiskt sett har man emellertid sällan någon grund för att anta annat än att denna hypotetiska bedömning sammanfaller med resningsinstansens egen bedömning av det samlade bevismaterialet. Den prövning av det nya materialets betydelse som ska ske i resningsärendet måste därför kunna involvera – och torde i praktiken oftast involvera – en omprövning av värdet av tidigare förebringad bevisning. (Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 201. Se även NJA 2010 s. 295 p. 14 och 15, NJA 2011 s. 254 p. 16, NJA 2016 N 17 p. 15 samt NJA 2018 s. 163 p. 27).

Som nämnts krävs för beviljande av resning enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken att det finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts. Vidare krävs att någon ny omständighet eller något nytt bevis tillkommit. Tilläggsregeln är avsedd att utgöra en undantagsregel och kan enligt Welamson-Munck inte rimligtvis ges en tolkning enligt vilket kravet på sannolikhet skulle nedsättas generellt. I så fall skulle ju huvudbestämmelsen med dess sannolikhetskrav bli helt meningslös. I stället måste tilläggsregelns rekvisit ”synnerliga skäl” och hänvisningen till vad ”i övrigt förekommer” ges tillämpningen att sannolikhetskravet nedsätts endast när särskilda omständigheter föreligger (se Welamson och Munck, a.a., s. 203).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny åberopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen

till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen. (Se även NJA 2018 s. 163.)

En prövning av en fråga om att komplettera en förundersökning bör alltid ske mot bakgrund av den processuella situationen i ärendet eller målet. Därvid kan konstateras att syftet med en förundersökning bl.a. är att förbereda målet inför en kommande huvudförhandling. Detta innebär att jag vid min prövning av den nu aktuella situationen måste ta hänsyn till förutsättningarna för beviljande av prövningstillstånd och till förutsättningarna för att återuppta en förundersökning när det hävdas att det finns resningsskäl (58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken).

Enligt 58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken ska åklagaren återuppta en förundersökning om det i en resningsansökan åberopas eller om det på annat sätt kommer fram en omständighet eller ett bevis som inte tidigare lagts fram och det är sannolikt att omständigheten eller beviset utgör grund för resning. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2013. Av propositionen till bestämmelsen framgår att åklagaren ska göra en prognos av det nya materialets betydelse för möjligheten att bevilja resning. Prognosen ska inte göras av vilket faktiskt bevisvärde en viss kompletterande utredningsåtgärd kan ha utan prövningen ska utgå från hur bedömningen utfaller om de nya uppgifterna bekräftas. Frågan är med andra ord vilken betydelse det nya materialet, om det vid en återupptagen förundersökning visar sig vara riktigt, har för en kommande resningsprövning. I propositionen uttalas vidare att åklagaren vid bedömningen av om ett återupptagande ska ske har att betrakta det nya materialet i ljuset av bevisningen i det tidigare brottmålet. Ju starkare bevisningen varit i det bakomliggande målet, desto mer krävs av det nya materialet för att förundersökningen ska tas upp på nytt (se prop. 2011/12:156, s. 58).

Min bedömning

Domstolarna har lagt målsägandens berättelse till grund för bedömningen av åtalet. Efter att förhören lyssnats igenom kan jag konstatera att målsäganden har lämnat såväl trovärdiga som tillförlitliga uppgifter i det polisförhör med henne som spelades upp vid förhandlingen vid tingsrätten och i det förhör som hölls med henne i hovrätten. Det måste också framhållas att hennes uppgifter i alla delar stöds vad som framkommit av den skriftliga bevisningen vilken bland annat består i övervakningsbilder och av kommunikation och annan information som har säkrats ur de tilltalades och målsägandens mobiltelefoner samt av kontoutdrag och kommunikation mellan de tilltalade som åklagaren lagt fram i hovrätten. Det är således min uppfattning att bevisningen till stöd för åtalet är robust.

De uppgifter målsäganden lämnar om AP i den av honom nu åberopade handlingen stämmer inte överens med den skriftliga bevisning åklagaren lagt fram till styrkande av hans inblandning. Jag kan därför inte se att det är sannolikt att de uppgifter målsäganden nu lämnar skulle, om de lagts fram i hovrätten, ha inneburit att AP hade frikänts eller att brottet hade hänförts under en mildare straffbestämmelse. Detta eftersom människohandel, mindre grovt brott, och koppleri har samma straffskala. Med alla de försvårande omständigheter som föreligger kring gärningen är det min uppfattning att påföljden heller inte hade blivit lägre om AP istället för människohandel, mindre grovt brott, hade dömts för koppleri.

Jag finner således inte skäl att komplettera utredningen med nytt förhör med målsäganden och jag avstyrker prövningstillstånd.

Katarina Johansson Welin

My Hedström

Kopia till
Utvecklingscentrum
Kammaråklagaren Bengt-Olof Berggren
Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet (AM-71266-25)